

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Égész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Égész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Égész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apácza n. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó hivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 5.

Pál fordul.

Ismert dolog, nem is lehet ilyen rövid idő alatt elfeledni azt a frivol játékot, melyet a függetlenségi párt némely tagjai űztek az obstrukciók alatt.

Ennek a nyílt szövetségnek, Eötvös és a bukott miniszterelnök között, volt a kifolyása az első obstrukció neveléses bukása és a sikeresnek is késhegyig menő keserű csatája.

Uj éra jött aztán. Alig pár hónapi élete alatt több választás mutatja, hogy tisztultak a viszonyok az országban s mintha szörnyű lidércz nyomás alól szabadultunk volna fel, újra remélni kezd mindenki és Széllnek nevét, mint megváltót fogadja az ország.

Eszünkbe vannak még azok az idők, mikor előre megsabták a kerületeket, melyik pártnak mennyi juthat, mikor szava megszegésére nyomták szeliden a tisztviselőt, mikor egy pártot akartak parlamentté tenni, mikor törvényen kívüli állapotba hajtották az országot, mikor egy klauzulával el akarták játszani apai, anyai jussunkat.

Örvendünk, hogy csak a mult kísérte már ezek.

Ilyen örökséget vett át Széll. Angiás ur hizlaldáját harmincz év után. És ime

akadnak lapok és klikkek, melyek megindítják a hajszát az uj kormány ellen, mert a takarítási munkában itt-ott még maradt pókháló. Vagy talán épen azért, mert az egész szemétből már csak pókháló maradt?

Ugy látszik pedig, hogy a tul nagy szabadelvű pártban is megkezdődött a frondörködés.

Sok inventáriumos mameluk van ott, kiket csak a pajtáskodás tartott, vagy türt meg, kik tuskön-bokron át követtek minden kormányt, de akik előtt most beborult az ég.

Ezek különös hangon kezdenek most szólni.

Kristóffy után Mandel Pál ős mameluk kezd könnyezni választói előtt a függetlenségi eszmék hanyatlása miatt, melynek fentartásában nem volt »szerencsés« a függetlenségi párt s így a kormánypártnak kell védő szárnyai alá fogadni ezeket az eszméket.

Ó be jó volna, ha hinni lehetne.

A kormánypárt a sovinszta magyar politika szolgálatában, mely előtt kevés a mult obstrukció, kevés Kossuth, Bartha, Ugron stb. függetlenségi eszméje.

Nem frivol kép ez?

Azt hiszszük, ezek a beszédek olyan erőpróba félék. A régi klikk, mely, mint a kigyó feje összetörése után is mozog

még egy ideig, előre küldi ágyutöltelékét szuggerált eszmékkel és biztos pozícióban lesi a hatást. Ha nem jól sül el a beszéd, hát ugyan ki sajnálja Mandel Pált, ha pedig felül a beszédnek a jó nép, vagy a gyűlölt uj kormány, akkor megindul a harc vonal felé a derék had is.

Hanem hát bajos már a régi kormánypártnak kuruczkodni, mert mig ilyenféle negyvennyolczas eszme védelemről beszél a szeretve tisztelt képviselő ur, addig a hallgatóság közül nem egynek a lábában vagy derekában nyilalni kezd az a csendőr golyóbis, melyet a mult választásnál a szeretve tisztelt kormánypárt érdekében, a 48-as eszmék párttagjaiba lövöldöztek, bizonyára azért, hogy konzerválják ezen eszméket.

Tisztelt régi klikk! sok fejet be kelene gyógyítani, sok halottat feltámasztani, hogy elhigye valaki ezt a Pálfordulást!

Verklizzenek tovább is kegyelem krajczárért, de tárogatóhoz ne nyuljanak, azzal nem lehet kenyeret keresni.

Széll Kálmán Bécsben.

Széll Kálmán ismét Bécsben van és egyelőre nem tudni, hogy mikor tér vissza. Tegnap a király fogadta kihallgatáson, azután gróf Thunnal, Goluchovszky külügyminiszterrel és több előkelő osztrák politikussal tárgyalt.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Álmatlan éjszakák.

Írta: Helvey Lajos.

Mesét mondok mostan. Az álomról. De valam lyes igazság is leszen benne. S hogy elmondom, ez az oka tulajdonképen.

*

... Az őrző angyalra, földön jártában egyszer rászakadt az este. Valami kis árva gyermekre akadt tudniillik, ki uttalan utakon tévelygett a szürkülő alkonyatban. A jóság angyala megszánta szegénykét és nem törődve a közelgő sötéttel, hazáig kísérte.

Hogy az est a földön érte: így esett.

De ez az este barátságos vala nagyon és hivatogató. Csendes volt és csillagos s az angyal, végigmenvén a harmatos füveken, azt gondolta magában, hogy ezen az éjszakán ide lenn az emberek közt tölt egy pár órát. Igaz, talán sokan keresik majd fohászaikkal égi hazájában, de lehetnek és lesznek bizonynyal itt is, a kiken segíthet.

Mialatt ekkép gondolkodva tovább haladt, egyszer csak egy város kapujához ért. Későre járt már s a kapu zárva volt; de a suhogó szárnyu angyal előtt megnyílt az is s bezárt megint, titkosan, zajtalanul. S az angyal zavartalanul mehetett előre.

A város első álmát aludta. A házakból nem ragyogott világosság az utcára. Csak két

helyen épen, de emberi szem azt is aligha vette volna észre egyhamar. Az angyalé rögtön meglátta.

Az egyik világosság közel esett hozzája, Oda sietett először, szükség lehet rá, azt gondolta.

Benézett azon az ablakon, a honnan a sötétbe szűrődött ki a lámpafény. Ebben a pillanatban kialudt az is. Egy ránczosképű, mogorva vén ember oltotta ki. Az őrző angyal megcsóválta a fejét, nyilván olyasmit látott, a mi nem volt tetszésére. Aztán besuhant az ablakon — ezuttal sem látta senki — s egy pillanat mulva már oda hajlott a vén ember ágya fölé.

— Mi bajod öreg, — kérdezte tőle — hogy most sem alszol még?

Az öreg máskor megijed vala, ha így, éjszaka idején szólítják, azt hívén, a kincseiért jöttek. De az őrző angyaltól, ugyan ki tudna félni? . . . Másnak az igazat is aligha mondja meg. De hát, ugyan ki merne hazudni — az őrző angyalnak? . . . Neki a zárkózott öreg is őszinte bizalommal, panaszkodva szólt:

— Nagy baj az enyém. Hogy rettegés közt mulik minden napom, még ez csak hagyjandó hogy éjszakáimat is örökös nyugtalanságban, álmatlanul kelljen töltenem, ezt nem bírom ki sokáig. . . Te jóságos angyal, tedd, hogy álom szálljon pillámra.

Az angyal elszomorodott. Itt olyat kértek tőle, a mit nem eszközölhet ki odafönt. Hanem aztán gondolt valamit.

— Az álmatlan éjszakák: a te bűnhődésed. Sokat zsugorogtál, sohasem könyörültél a szegényen, de még a párnáját is elvetted, mikor

zokogva ráhajtotta a fejét. Így szerezted azt a sok kincset, a mit — jól láttam én is — az imént számláltál meg, izgatott remegéssel. Átok tapad ehhez a kincshez s ez az átok már itt a földön megfogant. . . Neked nem szabad aludnod, hogy itt a sötétben szemben találj magad lelked rémeivel és végig hallgassd őket. . . Hogy is érdemelnéd meg az álmot, a ki annyi embertársadnak okoztál álmatlan éjszakákat? De ha kérted, jó, legyen — ha az én Úram is úgy akarja. Ám neked az álom is büntetésed leszzen. . .

A vén zsugori kinosan nyöszörgött ágyán s az angyal borult, redős homlokkal távozott mellőle. Mire kiért a házból, az öreg szemére csakugyan ráborult az álom. Nem is ébredt fel belőle többé — ezen a világon. . .

Az angyal pedig szomorkásan szállott odább. Most először esett meg vele, hogy Isten sujtoló kezének volt a mutatóujja; máskor csak az áldásosztóé. . .

De im, a másik világossághoz ért. Egy uj, csinos külsejű házból áradt ki az utcára. Benézett ide is. Szép szobában, szép, fiatal asszony térdelt az imazsamolyon. Könnyek folytak alá a bánatos arcán, mit a kezébe temetett. Az őrző angyal megilletődötten állott a háta mögött, aztán gyöngéden vállára tette a kezét.

— Mások régóta pihennek már és te sírsz? Mi bajod, leányom?

— Ha én azt úgy el tudnám mondani. . . fiatal vagyok és semmiben sem szenvedek szükségét. Csak boldogság, az mulott el tőlem. Fér-

Ezeket a tárgyalásokat ma kétségkívül folytatni fogják, valamint az is bizonyos, hogy a király újabb kihallgatáson fogadja Széll Kálmánt.

Mi a célja ezeknek a tanácskozásoknak és kihallgatásoknak? Mikor legelőször merült fel Széll Kálmán bécsi utjának híre, az volt a félhivatalos verzió, hogy a kormányelnök folyó ügyekről tesz jelentést a királynak. Ez a verzió azonban nem állhat meg, mert mi köze van a folyó ügyekhez az osztrák politikusoknak, a kikkel Széll szintén tárgyalt? Lehetne még talán a delegációk elé terjesztendő közös költségvetésre gondolni, de ennek is ellentmond az a körülmény, hogy a miniszterelnök egyedül ment és nem vitte magával a pénzügyminisztert.

Egyes lapok azt írják, hogy a bécsi tanácskozások célja keresni az eszközöket, a melyek az osztrák delegáció megválasztását biztosítják. Ez tiszta abszurdum. Mi köze a magyar miniszterelnöknek ahhoz, hogy hogyan akarja az osztrák kormány megválasztani az osztrák delegációt. Ez Ausztria belügye!

Ennél sokkal valószínűbb az a feltevés, hogy Bécsben nem azon tanácskoznak, hogy miképp választassák meg a delegációt, hanem arról, hogy mit szólnak Magyarországon ahhoz, hogy Ausztriában egyáltalában nem lesz delegáció?

Ime a 67-iki kiegyezés válsága más akuttá vált. Azok a súlyos bonyodalmak, melyek Magyarország közjogi rendjét felbomlással fenyegetik, itt vannak a küszöbön.

A bécsi tanácskozások elé tehát feszült érdeklődéssel néz a magyar közvélemény: feszült érdeklődéssel és jogos nyugtalansággal. Mert már magában véve az is nagyon nyugtalanítja a közvéleményt, hogy a magyar miniszterelnök Bécsbe megy alkudozni a magyar alkotmány fundamentális kérdéseiről tárgyában. Nem Bécsben volna ilyenkor helye a magyar miniszterelnöknek, hanem Budapesten és nem osztrák politikusokkal kellene tanácskozni, hanem a magyar politika lételeményeivel. Mert a mikor arról van szó, hogy a közelgő súlyos bonyodalmak esetén a magyar állam függetlenségét és szuverenitását kell sértetlenül megőrizni, akkor az osztrák politikusok rossz tanácsadók.

A néppárt programja.

A néppárt rendithetlen kitartással küzdő ösz vezére, Zichy Nándor gróf, vasárnap az érsekújvári gyűlésen a néppárt jelen helyzetéről és programjáról nagy lelkesedéssel fogadott beszédében a következőket mondotta:

Amit mi emberek ma kigondolunk, azon holnap, ha jobbról meggyőződünk, változtathatunk. De nem úgy van az isteni igazsággal, azon mi emberek nem változtathatunk, az ugyanaz marad mindörökké. Miből merítettük mi a néppárti programunkat? Talán abból, ami nekem vagy másnak eszébe jutott? Dehogy! Azt a katolikus igazságon építettük fel és ezért tudjuk, hogy e mellett küzdeni örökké jó és hasznos lesz, de azt is tudjuk, hogy *azon a programon, melyet érezt megfontolással kifejeztünk, nem változtathatunk.* A mi igaz és helyes volt három év előtt, az ma is az, az megmarad mindenkor! Ez a mi katolikus programunk és ne mondja nekem senki, hogy: 29 pont, hanem: néppárt és néppárti program! Én csak Isten előtt hajlok meg!

De miért kellett a néppárt? Mert elfelejtettük az isteni igazságot. Ma a katolikus egyháznak ebben az országban, jóllehet nagy többségben van és kilencz századokig fentartotta e hazát, gyökereit örlik a rosszak magvából fakadt rovarok; felburjánzik a gaz. De mi vissza akarunk térni a keresztény alaphoz. Mi nem azért tömörültünk néppárttá, mert a választások idején, Banffy alatt erőszakot követtek el. Ez csak utóbb történt. Az a cél, amelyért mi párttá alakultunk és amelyért ma összejöttünk, még távolról sincs elérve. Az a cél: visszahelyezése az egyháznak a keresztény igazságnak az ország ügyei rendezésében. Ez megilleti. Hát talán ezt a célt ma már elértük? Miben változtak a viszonyok? Abban csak, hogy ma igazság, méltányosság és talán jóakarát van a kormányban. Aki a közjót akarja, az ne tartson tőlünk, mi támogatjuk a jóban, de törekedni fogunk a jobbra és ha a kormány a hittel ellenkezőt akar, akkor szembe szállunk vele. Ezért kell egy oly párt, mely nem hajlik meg mindenben, hanem független!

Szegény iparosok.

Portugáliában kiütött a pestis és néhány ember el is halt benne. Az ottani hatóságok, de a többi hatóságok is erélyes intézkedéseket tesznek a behurcolás ellen. Ez helyes is, jó is.

De milyen különös az emberi természet. Attól, hogy Portugáliában 4—5 ember pestisben elhal, megijedünk és kézzel-lábbal dolgozunk ellene, míg azok ellen a bajok ellen, a melyek éveken át, sőt állandóan pusztítják az ország népét, a közvéleményt mozgásba hozni ugyan nehéz.

A legpusztítóbb bajok egyike a tüdővész, a melynek korlátozása ugyan most napról-napra szóba kerül, de a baj nagyságához mérten igazán kevés, a mi történik. Micsoda pusztulást, nyomort, keserűséget okoz ez a baj, mennyire gátolja az emelkedést, arra nézve elég lesz egyetlen adatot intéznünk. Budapest főorvosának jelentése szerint a fővárosban arra a tapasztalatra jutottak, hogy az iparosoknál a haláleseteknek több mint fele — 1000-ból 600 — tüdőbajból ered. Aztán mi beszélünk arról, hogy hazafiak vagyunk, a kiknek fáj, ha a nemzet pusztul; keresztények, a kiknek megesis a szívök mások nyomoruságán és szenvedésén! Ime itt egy nagy látogató seb, a melyet kellene és lehetne is gyógyítani, csupa közönbösségből és restségből nem teszszük még sem. Pedig ha egyébrét nem, hát akkor a saját magunk egyéni jóvoltáért gondolhatnánk e veszedelmes és ragadó betegséggel.

A Szövetkezés szerkesztője évekkal ezelőtt, a mikor mint az iparos iskolák felügyelője működött, reá mutatott azokra az emberhez nem illő állapotokra, a melyek az iparosok körében, különösen a mesterinasok tartása körül tapasztalhatók. A rosszul táplált, sokszor gyöngye, beteges fiukat reá fogják erejüket meghaladó munkára, dolgoztatják 16—18 órán át, pedig sokszor becsületes fekvő helyük sincs, a melyen a napnak fáradalmait kipihenhetnék. Persze ezt a felserdült segédek és mesterek érzik igazán. Ez egyik fő oka annak, hogy a tüdővész a nemszellőztetett levegőjü műhelyekben annyira pusztít. Ezeket elmondtuk 6—8 év előtt, persze hiába, ki törődne nálunk ilyen apróságokkal. A politikusoknak egyéb dolga van, a társadalom gyöngye és tehetetlen. Persze azért nem szünik a panasza, hogy a magyar ipar nem fejlődik. Egyes élelmes emberek sok szép pénzt huznak ki ezen a czímen a kormánytól, az iparosság egészét érintő nagy kérdéseket pedig, a milyen például a fenti is, vagy kézbe sem veszik, vagy pedig csak imígy-amígy bálnak vele.

Azok, a kik gondolnak ily dolgokra, tudják, hogy a magyar városok iparosostálya vidéki elemek bevándorlásából tartja fenn magát. Ezekre az elemekre szükség van, nemesak azért, mert a jobb módu mesterek fiaikat ugyan nem adják iparosoknak, hanem azért is, mert az iparos munkát nemzedékeken kereszt-

jemet, kivél alig egy évig éltem együtt, elvesztettem. Egy kis fiacskánk maradt. És látod jó angyal, a gondviselés ezt a kis fiút is el akarja venni tőlem. Már egy hete, hogy mellette virrasztom át az éjszakát s még mindig nem tudom, hogy nem szólítja-e el tőlem a halál... Az álom most is itt ül pillámon, de imádkozom, hogy el ne fogjon, hiszen az én kis betegemet, ki vigasztalja akkor?...

— Téged az aggódo szeretet nem hagy aludni. Pedig szükséged volna már egy kis pihenőre. Az anyai szív, igaz, sohasem fárad ki, de a test, ha sokáig erőltetik, lerokkad végre... Ne sirj leányom! Az éjjel nyugton alhatol. A jó Isten meggyógyítja fiacskádát...

A kis gyermek mosolyogva feküdt a bölcsőben, nyilván álmodott valamit s az anya hálálkodva kereste szemével az angyalt. Hiába kereste, nem volt már ott, hanem kívülről, az ablakredőnyökön keresztül nézte, mint pihen le ágyába a kimerült édes anya... Szemében felszáradt a könny, álomra csukódott.

Az angyal kíváncsian folytatta útját s most már épen nem bánta, hogy ide lent tölti az éjszakát...

... A hold magasan járt már s a levegőben valami nesztelen hangulat szállott. A toronyban ütött az óra, talán éjjel volt épen. S im egy ablak nyílt és neki csapódva a ház falának, bele zörgött az éjszakába. Az angyal megállott. Itt megint elkerül valakit az álom, azt gondolta.

És igen. Az ablakon egy ifju könyökölt ki

nyomban és vágyakozva, ábrándosan bámult a holdba. Egy kicsit félszeg is volt így merengésében, de most aligha törődött ezzel. Gyönyörködve nézte az estét és néha egy-egy sóhajlása szállott.

Az angyal nem állhatta tovább szó nélkül. — Miért nem alszol fiam? Éjjelre jár az idő.

— Tudom. De hát, hiába nyugszom le, az álom engem ugys elkerül. Aztán meg, olyan szép az éjszaka és szépek ilyenkor az ábrándok. Én azt hiszem, vétkezném önmagam ellen, ha ezt az időt alváásra rabolnám el.

— Értelek. Téged az álmok nem hagynak aludni. Szívedbe szállt az álom, a szemedet azért kerüli. Töröld ki a szemedből, majd akkor a szemedre nehezül.

— Drága ára volna ez az álomnak nagyon. Hadd töltsöm inkább így az éjet, álmok között, álmatlanul. Ugy sincs egyebem s úgy szeretem az álmat...

— Ám jó. Te megérdemled a pihenést, a mit fáradt tested óhaj; meg is kapod és úgy, hogy a lelked álmat sem kell oda adnod érte.

E szókkal távozott az angyal s az ifju is elszenderült nemsokára. Aludt és szeme előtt szépen, színesen libegtek a képek, mikről ében oly sokat ábrándozott.

Az angyal is molygott ekkor, a magasból látva ezt. Mert most ő is hazafelé igyekezett már. Kifáradt a sok járásban-kelésben s mi-alatt másnak lekérte az éjszakai nyugodalmat, maga is elálmosodott, szegényke.

Eddig a mese.

... A kik annyira nyugodtan pihennek, hogy még álmodni sem érnek rá, talán megértik belőle, hogy nem mindenki alszik el a lámpafényvel egyidőben. Talán elhiszik aztán majd, hogy: vannak álmatlan éjszakák is.

Van, a kinek háborgó lelkiismerete nem hagy nyugtot. Ezek: a félelmes éjszakák.

Van, kit a gond, a bánat készlet virrasztásra. Ezek: a kínos, szomorú éjszakák.

De vannak olyanok is, a kiket vergődő szívük nem hagy aludni. Ezek: az édes gyötrelmes éjszakái.

S a kiket ebbe az utolsó osztályba sorol az élet, talán nem cserélnének azokkal, a kik az elsőbe tartoznak és orvosi rendelés szerint jobb oldalt fekvődvén, álom nélkül, de alvással töltik az éjet. A milyen rajongó ez az utolsó osztály, mondom még kitelik tőle...

Hanem azért, a ki tiszta lélekkel, testi, lelki nyugalomban pihen le, gondoljon ezekre a rajongókra is és gondolja meg mielőtt nyugalomra hajtana a fejét: hány ember akad nap nap után, a ki álmatlanul virrasztja át az éjszakát... Mert gyötrelmes ez s még ha édes is néha, azért testet, lelket egyaránt sorvasztó marad mindig. Hiszen a méreg akkor is csak méreg, ha virág kelyhébe rejtőzik...

A mesének ez legyen a tanulsága.

tül kevesen bírják. Elcsenevészednek, elpusztulnak. Pedig az ipar csak ott lehet virágzó, a hol az apa jó tulajdonságai átszállanak a fiura és eredményesebbé teszik annak munkáját. A mi szemünkben tehát az iparosok egészségi állapotának javítása, magának az ipar fölvirágzásának feltétele. Mig ezt el nem értük, nem értünk el semmit. Sz—s.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Szeptember 6. A kath. kör választmányi ülése d. u. fél 6 órakor.
Szeptember 6. A város közigazgatási bizottságának ülése d. u. 3 órakor a városházán.
Szeptember 8. A Dóri arezkép zsűrijének ülése d. e. 10 órakor a városházán.
Szeptember 13. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor a városháza nagytermében.

* **Özv. Teleszky Istvánné köszönete.** Néhai Teleszky István, Nagyváradi város volt országgyűlési képviselője elhunytá alkalmából a város törvényhatósága részvétét jegyzőkönyvébe iktatta s meleg hangú átiratban fejezte ki fájalmát egykori képviselője halála felett a gyászoló családnál. A város részvét-iratára özv. Teleszky Istvánné urnő a következő levelet intézte a polgármesterhez, a melyben köszönetet mond a törvényhatóságnak:

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

Megilletődéssel vettem az 1899. évi augusztus hó 10-én tartott ülésből megküldött jegyzőkönyvi kivonatot, a mely szerint a Tekintetes Törvényhatósági Bizottság feledhetlen férjem, dr. Teleszky István érdemeinek és emlékének jegyzőkönyvi megörökítését elhatározta.

Nagyváradi városában kezdte meg boldog emlékezetű férjem közpályáját; Nagyváradi városa volt első sikerének színtere és elismerője is akkor, amikor őt képviselője gyanánt felküldötte az országgyűlésre. Kétszeresen jól esett ennél fogva nekem és családomnak, hogy Nagyváradi városa hozzá és a megboldogulthoz méltó módon megemlékezett egykori polgáráról és képviselőjéről és ezért valamint az irántunk nyilvánított részvétért úgy a magam, mint egész családom nevében hálás köszönetemet fejezem ki.

Rác-Almás, 1899. szept. 4.

Kiváló tisztelettel

özv. Teleszky Istvánné.

* **Személyi hír.** Dr. Kornstein Lajos, a szabadkai vándorgyűlésről tegnap hazaérkezett Nagyváradra.

* **Jogakadémiai élet.** Elseje óta mozgalmas a jogakadémia környéke is. Most folynak a beiratások, amik egész tizedikéig tartanak. Úgy látszik, hogy az idén nagyon megszorodik a joghallgatók száma. Különösen nagyon sok első éves lesz. A jogászok között már megkezdődött a korteskedés az olvasóköri elnökségre s úgy látszik, hogy az idén ismét heves választás lesz, amennyiben két komoly jelölt van s mind a kettőnek nagy a pártja. A segélyegyletben ugyilátszik egyhangú választás lesz.

* **Pályázat az Orsolya-zárda növeldebéje.** A hivatalos lap tegnapi száma, a következő pályázati hirdetményt közli:

63665/99. A szent Orsolyáról nevezett apácák nagyváradi zárdájának növeldebéjében létező néhai Rier Xavér Ferencz-féle leánynevelési alapítványi hely a jövő 1899—1900. tanév kezdetével újból

betöltés alá kerülve, arra ezennel az alábbi feltételek alatt pályázat hirdettetik: Az azt elnyerő növendékek a nevezett neveldeben bennlakást, ellátást, az elemi iskolai osztályokon keresztül tanítást és neveltetést nyerend, ruházatról azonban a szülő vagy gyám tartozik gondoskodni.

Ezen alapítványi helyre igényt tarthatnak 1-ső sorban néhai Rier Xavér Ferencz nagyváradi kanonok katonai állásu rokonai. 2-od sorban Ferdinánd herczeg ő Fensége jelenleg Sándor orosz császár nevét viselő gyalogezredbeli. 3-ad sorban általában magyar gyalogezredbeli szegénysorsu főtisztek, illetőleg a 8-ik életévet elért, de a 12-ik évet még be nem töltött leánygyermek, végre 4-ed sorban a m. kir. honvéd gyalogsági szegénysorsu főtisztek, illetőleg a 8-ik életévet elért, de a 12-iket még be nem töltött kath. leánygyermek. A folyamodványhoz az előadott minőség valamelyikét igazoló hiteles bizonyítvány mellett esatolandó még az illető leánygyermek keresztlevele, himlőoltási bizonyítványai legutóbbi neveltetéséről és tanulmányi előmeneteléről, a vagyoni és egészségi állapotáról, netalán életben levő kiskoru ellátatlan testvérei számáról, esetleg szülei elhaltáról szóló hiteles bizonyítványok. A szabályszerűen felszerelt folyamodványok a vallás-és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz folyó évi október hó 1-ig annál inkább benyújtandók, mivel az elkésztettek figyelembe vételni nem fognak. Budapest, 1899. évi augusztus hó 20-án. A vallás-és közoktatásügyi minisztertől.

* **A vámok ellenőrzése.** Dr. *Bulyovszky* József polgármester, — mint már irtuk — a vámok ellenőrzése céljából szigorú intézkedéseket tett. A többek között átirat Biharvármegyéhez, kérve, hogy a községekben hirdessék meg az új intézkedést; nevezetesen, hogy a falukról bejövők vámjegyeiket ne dobják el, hanem tartsák meg mindaddig, mig a sorompón ki nem mennek s azt felhívás esetén kötelesek felmutatni az igazolvánnyal ellátott ellenőrző közegeknek. Ellenkező esetben újból meg kell a vámdíjat fizetni. Továbbá a mely jegyen nem az aznap kelet van, újból megfizetendő, esetleg — ha a rozszakarat látszata fennforog — háromszorosan is.

* **Kinevezés.** A m. kir. igazságügyi miniszter *Landl* József margittai kir. járásbírói telekkönyvi betétszerkesztő szakdíjnokot a margittai kir. járásbíróshoz irnokká nevezte ki.

* **A választók névjegyzékének kiigazítása.** A jövő évi biharmegyei választók névjegyzéke ellen beadott felszólamlásokat Biharvármegye központi választmánya szeptember hó 7-én és a következő napokon fogja tárgyalni a megyeház kistermében. Az egyes járásokat a következő sorrendben tárgyalják: a b.-ujfalui, bihari, belényesi, m.-csékei, margittai, hosszupályi-i, nagyszalontai, székelyhidi, tenkei, ugrai bárándi, élesdi választókerületek névjegyzéke ellen beadott felebevezéseket.

* **A közbédők díjazása.** Az új büntető eljárás meghonosítja a közbédők intézményét is, kiket az ügyvédi kamara nevez ki hónapankint előre. A közbédők napidíjat is kapnak, a mi tíz koronánál több nem lehet. A napidíjat a büntügyi átalányból fizetik ki.

* **Névmagyarosítás.** *Eiseles* Móríc és kiskoru gyermekei: Ábrahám, Lévi és Szeréna neveiket *Erdei*-re magyarosították.

* **Hirtelen halál.** *Veres* István napszámos tegnap délután a nagypiaczon hirtelen összeesett és meghalt. A hullát beszállították a bonczházba.

* **A rendőrség dolga a múlt hóban.** A rendőrség kevés s a fizetésük oly csekély, hogy alig kívánhatunk teljes odaadást, buzgalmat a rendőrtől s mégis Nagyváradon elég jók a közbiztonsági állapotok. Augusztus hónapban a közbiztonsági állapot jó volt s bár a rendőri kihágások nagyobb számmal fordultak elő, ez zavarólag nem hatott a közbiztonságra. Lopás 26, sikkasztás 4, súlyos testi sértés 2, könnyű

testi sértés 4, magánlak megsértése 2, zsarolás 1, párbaj 1 esetben fordult elő. Letartóztatva volt 70 egyén s ezek közül a bírósághoz átkisérteztett 11, eltolonczoltatott 59, kihágási feljelentés 190 esetben tétetett.

* **Virilisták.** Békésvármegye legtöbb adót fizető megyebizottsági tagjainak az 1900. évre összeállított listájában 5000 forintnál magasabb adót fizetők gyanánt szerepelnek:

Név	Adó
Gróf <i>Wenckheim</i> Frigyes (Uj-Kigyós)	78443.41
Gróf <i>Wenckheim</i> Géza (Gerla)	15041.14
Gróf <i>Almásy</i> Dénes (Gyula)	13831.59
Br. <i>Königswarter</i> Herman (Csabacsüd)	13025.02
Gróf <i>Károlyi</i> István (Nagy-Szénás)	11460.67
Gróf <i>Wenckheim</i> Dénes (Doboz)	9716.42
Báró <i>Wenckheim</i> Viktor (K.-Ladány)	9421.98
Horgosi <i>Kárász</i> Imre (Szeghalom)	9259.76
Gróf <i>Apponyi</i> Albert (Budapest)	8751.22
<i>Geiszt</i> Gáspár (Kondoros)	7098.43
<i>Geiszt</i> Gyula (Kondoros)	6498.63
<i>Sváb</i> Lajos (P.-Szt.-Tornya)	5608.10
<i>Szalay</i> Gyula gazdasz (Csaba)	5578.54
Gróf <i>Bolza</i> Pál (Szarvas)	5052.24

* **Házkutatás akadályokkal.** Házkutatással bízták meg tegnap *Szölösi* Lajos közrendőrt, aki kötelességéhez híven meg is jelent *Lele* Mária lakásán a Kis-Malom-utcában, ahol a házkutatást eszközölni kellett volna. A háziakat a rendőr nem találta odahaza, hanem megtudta, hogy *Lele* Mária a legközelebbi kocsmában van, betért tehát oda s felkérte *Lele* Máriát, hogy menjen haza s a lakását nyissa ki. Mig az asszony a rendőrrel beszélt, odaérkezett a férj, *Aburdán* László, aki meglátva azt, hogy rendőrrel beszél a felesége, féltékeny lett s a rendőrt előbb szóval, majd később tettleg is megtámadta s végül egy fejszével agyonakarta ütni. Hanem a közelből idejekorán rendőrt hívtak s így ketten megfékeztek a dühöngő embert s a feleségét, aki szintén részt vett a rendőr megtámadásában. *Aburdán* László s felesége ellen megindították az eljárást.

* **A közegészségügyi állapot augusztus hónapban.** Nagyváradon az elmúlt augusztus hónapban a közegészségügy kedvező volt, különösen népmozgalmi tekintetből. Született 73 fiu, 64 leány, összesen 137 gyermek. Meghalt 56 férfi, 41 nő, összesen 97 egyén; és pedig Ujvárosban 23, Olasziban 24, Váralján 27, a kórházban 23. — A heveny fertőző betegségek száma emelkedett, de enyhe lefolyásuak. Vörheny 15 esetben, 1 halálozással; difteritisz 3 esetben, 1 halálozással; kanyaró 4 esetben, 1 halálozással; hökhurut egy halálozással, vérhas 1 halálozással fordult elő.

* **Sok a farkas.** Sonkolyoson és környékén az utóbbi időben igen elszaporodtak a farkasok, annyira, hogy fényes nappal bemennek a házak közé. A múlt héten egy, a hegyi réten legelő tehenet ragadtak el, két nap mulva pedig a juhász szemeláttára elvittek egy juhot. A farkasok pusztítására legközelebb nagy hajtó vadászat lesz.

* **Világjáró kosaras tótok.** Bártfán és vidékén mint házi ipar nagyon el van terjedve a kosárfonás. Télen még a kőmivesek is azt cselekszik. De mit érne a sok fenott kosár, ha nem volna, a ki eladogassa valamennyit szép renddel. Ilyen hasznos munkára Sárosmegyében három tót falu vállalkozik: Belovezsa, Bártfa-Ujfalu és Hazslin. A kosarak árulgasában azonban a fő-fő mesterek mégis a belovezsaiak, a hol minden második ember kosarat árul szanaszélylyel a nagy világban. Hogy merre el nem barangolnak ezek az emberek, azt nem hinné el senki, ha házaló könyveikből meg nem győződne róla. Krimben, Kis-Ázsiában, Angliában, Svédországban, Spanyol-, Olasz-, Oroszországban csak olyan otthonosan barangolnak, mint Magyarországon. A bártfai kurta kocsmákból indulnak világjáró utjokra, itt hallani rólok a legujabb ujságokat s manapság, mikor itt a késői, sovány aratás folyik, a mikor a kosaras tót a világ végéről is hazajön, hogy egy pár kereszt rozsát gondosan levágja, kicsépelje, különösen sok hír kering rólok. Tudnivaló, hogy

a mi tótjaink csak úgy ismerik Amerikát is, mint akár Sárosmegyét. A tavasz nagy örömmel hallották, hogy Amerika legyőzte Kubát. Nyilvánvaló, hogy Amerikának ők csak az Egyesült-Államokat tudják, így hát nagyon örültek, hogy Kuba is Amerikáé lett. Együttal gondoltak nagyot és merészet. Tót észszel azt fundálták ki, minthogy a kubaikat ilyen nagy szerecsse érte, bizonyosan első dolguk lesz magukat magyar nemzeti színű kosarakkal ellátni. Mert a jó tótok, mint nagy Rákóczy Ferencz hű ka'onáinak utódaihoz illik, csakis ilyeneket árulgatnak. Amit gondoltak, azt hamarosan meg is cselekedték. Rengeteg vesszőkosárral Kubába hajózott nyolcz tót ember, hős Ferrslanyin Jano vezetése alatt. Vigan házaltak, mert a tarisznya megtelt kubai aprópénzzel, a bagó meg felséges ott. Kell e még egyéb a boldogsághoz. Hogy irtóztató a hőség, hogy sárgaláz dühöng, az ilyen a tót ember kibírja. Hanem Hollucs Misó szegény megjárta! Kuba körül levő apró szigetekre és földnyelvekre csónakázott, persze a csónakját úgy megrakta kosárral, hogy akkorára nőtt, mint egy tót ház. Maga meg a tetejébe heveredett nagy urasan, két bentszülött odalent meg hajtotta a csónakot. Kubában ilyen nagy uraságra kap még a tót is. Szegény Misó azonban drágán fizette meg az uraságot. A felső kosarak meglazulva lekivánczoltak a magasból. Szegény Misó egyenesen a tengerbe hullott s tömérdek sós vizet nyelt el ijedtében. Csak lealább pálinka lett volna, de a sós viztől Misó halálos beteg lett. Aratásra hazatérő társai úgy hagyták ott. . . Most Belovezsa hangos attól a sirástól, amit idehaza a felesége viszen véghez. A másik hír messze északról jön Upsala híres svéd városból. Ez a hír mutatja, hogy bármilyen jámbor is a tót idehaza, külföldön az ősi magyar virtusból semmit sem enged. A város környékén levő nyaralók lakosait akarta Svecz Gyuro kosaraival boldogítani. Ebbeli hasznos munkájában zavarta az egyik nyaraló házmestere, semmi áron se akarván őt az urak színe elébe eresztetni. Szerfölött megboszankodék ezen Gyuro, a heves szóváltás után következett a cselekedet, mikor az öles tót ember rengeteg öklével úgy fejbe ütötte a svédet, hogy ő kelme élet halál közt lebeg, vagy már meg is halt azóta. Most nem tudni, merre jár Gyuro, bár annyira kíváncsiak a hollétére, hogy még Belovezsán is tudakolták.

* **A Duna titka.** A Viktória-gáton a műhabarcs gyár közelében tegnap egy körülül 60 éves ember holttestét fogták ki a Dunából. A hulla már régóta lehetett a vízben. A halottat kinek a személy azonosságát nem lehetett megállapítani, a rákos-kereszturi temető házába szállították.

* **Borkeresztelés.** A földmívelésügyi m. kir. miniszter rendelete következtében közhírré teszik, hogy a bortörvény és a kereskedelmiügyi miniszter által kiadott rendelet értelmében a *víz használat*a csak a törkölybor készítésénél és ott is csak az idézett végrehajtási rendeletben körülírt megszorítással van megengedve, ellenben a mustba vagy a borba, ugyszintén a már kész, kiejedt törkölyborba vizet keverni, bármi csekély mennyiségben is, feltétlenül tilos, még akkor is, ha ezt maga a vevő kívánná, továbbá tilos a természetes bornak törkölyborral, vagy gyümölcsborral való összekeverése (összeházasítása) is. Egyszersmint figyelmeztetik a szőlőbirtokosokat, kis termelőket, hogy a ki a fenti tiltott módon készített vagy kezelt bort forgalomba hozza, vagy eladja, az 300 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik, a ki pedig a bort maga vizezi, vagy más tiltott anyagokkal kezeli; vagy a természetes bort törkölyborral, vagy gyümölcsborral összekeveri, az mint mesterséges bor készítője, 300 frtig terjedhető pénzbüntetéssel és ezen felül még 2 hónapig terjedhető elzárással büntetendő. Ezen kívül az illetőktől a tiltott módon kezelt borok még el is kobzandók.

* **Ellopott Wertheim-szekrény.** Páratlan vakmerőséggel végrehajtott betörés történt az este a Szigetvári-utcában. Özv. Janzer Frigyesné vendéglősnének a szigetvári-utca 25/b. szám alatt levő lakásába tegnap este, 8-10 óra között, a mikor senkise volt a lakásban, betörők hatoltak be, a kik ott nagy alacossággal kezdték dolgozni. A betörők össze-vissza hánytak, forgattak mindent, kifosztották a szekrénye-

ket, sok ruhát és fehérneműt vivén magukkal. Sőt elvittek a betörők egy kis Werheim-szekrényt is, a melyben egy 2000frtról szóló, hazai takarékpénztári betéti könyv, 700 frt készpénz, egy arany női óra meg láncz, egy ezüst-óra és láncz, egy arany-kereszt és két pár aranyfülbevaló volt. A rendőrség azonnal megindította a nyomozást, de a gonosztevőknek még nem akadt a nyomába.

* **Meggyilkolt földmives.** Egy szűkszavu távirat szerint, ismeretlen tettesek Imre Bálint szalárdi földmivest éjjel a mezőn meggyilkolták. A véres tett valószínűleg cigányok műve, kik minden értéktől kifosztva hagyták ott áldozatukat. A szalárdi csendőrőrs legerélyesebb nyomozást indított a gyilkosok után, de mindeideig minden eredmény nélkül. A rendőri bonczolás megejtésére dr. *Perjéssy Mihály* kir. ügyész, dr. *Grósz Menyhért* törvényszéki orvos, továbbá *Nagy Dezső* vizsgálóbírósi segéd, a tegnapi nap folyamán kiutaztak Szalárd községbe.

* **Megszökött örült.** Vasárnap történt, hogy egy elmebeteg ember, Josenko Gyula törvényszéki jegyző, a kit a rokonai Budapestre hoztak, hogy ott egy elmeegógyító intézetben helyezték el, egy őrizetlen pillanatban, a népszínház-utczában megszökött. Az örült a főváros utczáin bolyongott, míg tegnap az alkotmány-utczában az 513. számú rendőrnek feltűnt Josenko különös viselkedése. A rendőr a beteg embert elkísérte a főkapitányságra, a honnan aztán a szerencsétlen beteget a lipótmizei kórházba szállították.

* **Elveszett.** *Sárkány Imre* gépész-lakatos vasárnap délután elvesztette munkakönyvét. A káros a dolgot bejelentette a rendőrségen s ez uton kéri a megtalálót, hogy a könyvét adja át a rendőrségen, annyival is inkább, mert annak hasznát úgy sem veheti.

EGYESÜLETEK.

A kath. kör ülése. A nagyváradai kath. kör választmánya ma, szerdán, szeptember hó 6-án este fél 6 órakor, a kör helyiségében ülést tart.

IRODALOM.

Katholikus Szemle. A Szent István-Társulat megbízásából szerkeszti *Mihályfi Ákos* dr. Most jelent meg e tartalmas folyóirat IV. füzeté a következő érdekes tartalommal:

Békési Emil: Magyar írók az Anjouk korában. Irodalom-történeti tanulmány. Első közlemény. — *Matunák Mihály:* Török-magyar harcok az észak-nyugati Magyarországon. Befejező közlemény. — *Keczer Géza dr.:* A Forum Romanum történeti és művészeti szempontból. Második közlemény. — *Bognár Teofil dr.:* A Krisztus-mondák. — *Sörös Pongrácz:* Baksonybél alapítása, első évei. — *Körösi Albin:* A sashoz, költemény spanyolból. — *Vass Bertalan dr.:* A rejtett bűn. Regény angolból. Negyedik közlemény. Könyvismertetések és időszaki szemle zárják be a füzetet.

A **Katholikus Szemlét** a Szent István-Társulat tagjai tagilletmény gyanánt kapják; nem tagoknak előfizetési ára 5 frt. Az előfizetések, valamint a tagságra való jelentkezések a Szent István-Társulat titkári hivatalához Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28. sz.) intézendők.

Lejáró pályázatok. A M. Tud. Akadémiától hirdett jutalomtétel közlül a következőknek jár le a határideje folyó évi szeptember hó 30-ikán:

1. Gróf Teleki-pályázat (vigjátékok) 100 arany.

2. Farkas-Raskó-pályázat (hazafias költemény) 100 frt.

3. Péczely-regénypályázat (történelmi, másodsorban társadalmi regények) 1000 forint aranyban.

4. Gróf Karácsonyi-pályázat (komoly drámai művek) 200 arany.

5. Lévy-pályázat (Kisfaludy Sándor élete) 1000 forint.

6. Lukács Krisztina-pályázat (a magyar nyelv török elemei) 1000 frt.

7. Corove (történelmi) pályázat (az Árpád-házi királyok udvartartása) 100 arany.

8. Magyar kereskedelmi csarnok Széchenyi-pályázata (a cheque-forgalom) 1000 magyar frank.

9. Vigyázó-pályázat (magyar jobbágság története) 600 frt.

10. Vitéz-pályázat (az állandó magyar hadsereg felállításának története III. Károly korában) 40 arany.

11. Gorove (philosophiai) pályázat (a XVII. és XVIII. száz. angol moralisták) 100 arany.

Mindenrendű pályázat a fönnt kitett határnapig a M. Tud. Akadémia főtítkári hivatalába küldendő el. Részletes felvilágosítást ad az Akadémiai Ertesítő ezidei májusi füzeté.

Katekizmus felnőttek számára. I. Hittan. II. Erkölcsstan. III. Kegyelemtan. Összesen 1050 oldal! 12 féle betűvel. Ára mindegyik kötetnek füzve 1 frt 50 kr., egész vászonkötésben 1 frt 80 kr. *Spirago* »Volkskatechismus« név alatt teljes katekizmust irt egyháziak és felnőtt világiak számára. Műve négy év alatt 25.000 példányban jelent meg, azt csakhamar 14 püspökség ajánlotta. Szerző több, mint 14.000 helyről kapott dicséret levelet. Ezen dicséretetek szerint a mű: kitünő családikönyv, valamint segédkönyv az egyháziak számára; a katekizmus kérdését megoldotta; gyakorlatias, korszerű, az óriási anyag daczára világos és áttekinthető. A megjelent magyar kiadásról csak dicsérelőleg nyilatkoztak annak olvasói, többen elragadtatással fogadták azt és elismeréssel voltak a többi között a fordításnál tapasztalható becsületes, fáradságos munka irányában is. Ezen műnek fontosságát emeli azon körülmény, hogy belőle rövidebb katekizmusok készülnek: 1. a középiskolák felsőbb osztályai; 2. a polgáriiskolák; 3. a népiskolák számára. Megrendelhető *Szatmárt* a Pázmány-sajtónál.

Magyar Sion egyházirodalmi folyóirat augusztus havi füzetét vettük a következő teljes tartalommal: Mirhacsokor Kapisztrántól. A szocializmus ismertetése *Nyögér* Antaltól. Fábchich József élete és munkái *Bartha* Györgytől. A füzet többi részét irodalom és művészet, könyvismertetések és bírálatok töltik ki.

Igazságszolgáltatás.

Gyermekgyilkos anya. *Zaletnik* Mária cselédleány ez év július 26-án egy leánygyermeknek adott életet.

A bukott leány szegényét palástolni akarva ujszülött gyermekének száját egy kendővel betömte, minek következtében az ártatlan csecsemő kiszervenedett.

Ezután a holttestet rongyokba csavargatva bedugta lakásadónőjének szekrényébe s még az nap elutazott szülőihez Monorra.

A sötét bűnnek nyomára csak akkor jöttek rá a házbeliek, mikor a gyermek holtteste feloszlásnak indulva kellemetlen büzt árasztott a szobába.

Rövid keresés után meg is találták a feloszlás végső stádiumában levő gyermek holttestét, még pedig azon nap reggelén, amikor *Zaletnik* Mária vissza tért Monorról a fővárosba.

A bűnös anya fölött ma ült törvényt a büntető törvényszék ítélő tanácsa *Sárkány* bíró elnöklete alatt. A vádat *Farkas* dr. alügyész, a

védelmet pedig dr. Wenczel Árpád ügyvéd képviselte.

A törvényszék Zaletnik Máriát bűnösnek mondotta ki a gyermekölés büntetvényében s ezért 2 évi börtönre ítélte, a melyből 14 napot a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vett.

Az ítélet ellen úgy a vád, mint a védelem felelősséget jelentett be.

Aki czimtáblákban utazik. Valóságos néme volt a kereskedőknek, orvosoknak, ügyvédeknek, mérnököknek *Sulyánszky* Rezső asztalossegéd. Ahol csak egy czim, vagy czégtáblát talált, azt minden lelkifurdalás nélkül lekasztotta.

Rövid pár hét alatt 34 károsult tett panaszt ellene. A lopott czimtáblákat potom áron adogatta el ócskavas kereskedőknek, miután előzőleg a betűket illetve, a feliratot lekaparta azokról.

Ma vonta ezért felelősségre a büntető törvényszék ítélő tanácsa Bakonyi bíró elnöklete alatt.

A czimtáblákban utazó tolvaj csak egy részét vallotta be a terhére rótt cselekmények elkövetésének, de ez is elég volt arra, hogy a törvényszék több rendbeli lopás büntetvényében mondja ki bűnösnek, elítélve őt egy évi és egy hónapi börtönre. Az elítélt felelősséget.

A nagyvárad kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: Dr. Járosy Kálmán.

1852 B. Csabai tkptr. — Makra András.
1888 Pavleti Mihály s. t. — Simai Jenő.
1909 Pálmai Andor — Reich B. Károly.
1995 Krieser Helén — Lukácsy Lajos.
2258 Viktória tkptr. — Kron K. s. t.
2286 Ifj. Klebinder Henrik — Szelle József.
2317 Ifj. Klebinder Henrik — Szelle József.
2319 Hájós János — Katona Márton.

Előadó: Dr. Marienescu Athanas.

1504 Tarsoly András — Pálffy Mária.
1505 Dr. Remer Dániel — Weisz Irén.
1572 Valkanyancz Józsefné — Valkanyancz József.
1584 A kir. ügyészség — Szilágyi János s. t.
1586 Sujtó Róza — Farkas Sándor.
1587 Jozsif János — Mangra Etelka.
1631 K. Pap Sándor — Tóth Mária.
1848 Baba Krisztina — Szücs Nikolae.

Előadó: Czvek Kálmán.

1066 Berger Jakab — Horovits Fülöp s. t.
1073 Reich B. Károly — Ries testvérek.
1893 Viktória tkptr. — Mornaila József.
1908 Böszörményi Géza — Moss Tógyer.
1918 Buda Flóráné — Czerne Jakab.
1954 Malicza Jánosné — Nyegrucz Tógyerné.
1983 Kutron Dániel s. t. — Molnár Miklós s. t.
2138 Neustadt s. t. — Dénes Antal és neje.
2168 Groza Vaszali — Popa Flóra.
2203 Gál Lászlóné — Lata Mihály s. t.

Előadó: Dobosfy Alajos.

2193 Banics Illés — Marián Petru.
2194 Lukács Zsófia — Putz Gyorgye.
2204 Czimmermann Chr. — Mieskei Dániel és neje.
2207 Dehetyán Mojsza — Butár Julius.
2211 Grünbaum — Győri Márton.
2233 Nagyvárad polg. tkptr. — Sulyok Mihály.
2253 Gunghauss E. — Feldmann M.
2359 Molnár Róza s. t. — ifj. Molnár Istv. s. t.
2398 Gy. Szatmári István — H. Tóth Sándor s. t.
2374 Molnár György — Molnár István örök.

Előadó: Poyvár Dénes.

2164 Pik Gáspár s. t. magánokirat hamisítás.
2311 Gál József testi sértés.
2366 Pater Flore szándékos emberölés.
2376 Deczki János szándékos emberölés.
2403 Morvai József becsületsértés.
2453 Baumann Lajos becsületsértés.

2454 Fehér Géza s. t. becsületsértés.
2483 Deutsch Dávid sikkasztás.
2496 Laduczki József s. t. lopás.
2608 Grozav Pávelné becsületsértés.

TANUGY.

Meghívás. Van szerencsém a »Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok« választmányi és iskola-bizottsági tagjait felkérni, hogy a társulatunk által fentartott helybeli „felső kereskedelmi iskola” 1899—1900-ki tanévének folyó hó 7-én, csütörtökön d. e. 9 órakor házunk dísztermében végbemenendő ünnepi megnyitására megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1899. szept. 4. Kunz Gusztáv, társulati alelnök.

A kereskedő tanonciskola felügyelő-bizottsága holnap, azaz f. hó 7-én d. u. 1/5 órakor a felső kereskedelmi iskola vizsgáló termében ülést tart következő tárgysorozattal:

1. Jelentés a múlt évi vizsgálatokról.
 2. A tanonciskola II-ik osztálybeli tanulói által, a német nyelv tanítása iránt benyújtott folyamodvány tárgyalása.
 3. A ker. tanonciskolánál megüresedett igazgatói és egy tanári állás betöltése.
- E gyűlésre a t. tag urakat ez uton is tisztelettel meghívja az elnökség.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Szerda: *Utazás egy apa körül.*
Csütörtök: *A királyné apródja Megtorlás.*
Robinsonok.
Péntek: *Az unalkozó király.*
Szombat: *Az unalkozó király.*
d. u. *Gyurkovics Leányok.*
Vasárnap: este: *Az unalkozó király.*

Dolovai nábob leánya.

A közönség ismét mulatott, de nem mindig az előadáson, hanem inkább sokat egymás közt. Az előadást többször hangos nevetés zavarta. Tarján Gida műszerepét *Bihari* Ákos játszotta sikerülten, erősebb vaskosabb hangot csak néhol alkalmazott. Egész játékán tehetségének gyors fejlődése észlelhető. *Bajor* Riza (Jób Vilma) játékában ismét több a modoroság, mint az igaz hang. *Iványi* Antal Bilitzky kadet szerepében kedves jelenség, sok derült pillanatot, sok tapsot szerzett, pedig szerepének előnyeit éppenséggel nem tudta vagy nem akarta kiaknázni.

Horváth Paula egy újabb Szentirmayné mutatott be az eddig itt látottaknál. A jukker katona felesége alakját az ő erős, kifejlett tehetségével fényesen juttatta érvényre. Egy-egy jeleneténél elragadó volt, mint például találkozás a férjével a Tarján Gida szobájában. Jók voltak: *Bónis* Lajos, *Tompa* Kálmán (Szentirmay százados), *Vágó* Béla (Merliu br.) *Laczkó* Aranka. (b. i.)

Fáy Szeréna egyik legkitünőbb alakítását fogja bemutatni holnap, szerdán este *Szathmáry* Zoltán hírlapíró társunk *Megtörülés* cz. darabjában. Ugyanekkor kerül színre *Makai* Emilnek, a nagy magyar troubadournak két egyfelvonásos aprósága, melyek közül *A királyné apródja* a legpoetikusabb szindarab, a *Robinsonok* pedig a legédebb magyar bohózat. A három egyfelvonásos premier kitűnő előadásban kerül színre.

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Irta: Neidegg, fordította: Szirtes. 93

— Én átadom kegyednek az iratokat ámbar nem hiszem, hogy sokat érhetne velök; de legalább is fenyegethetí Starkenbachot, hogy megindítja a pert ellene, ki ezáltal kirívó módon pellengérré lenne állítva; így kényszerítheti őt, hogy egyezzen ki és legalább némi kártérítést adjon.

— Doktor ur, mondja csak, tudja-e apósa, hogy ezen iratok birtokában van?

— Igenis, bárónó.

— Ne vegye rossz néven kérdésemet. Talán ezért keveredett viszályba vele? Talán ezért tartja doktor ur nejét vissza?

— Lehetséges.

— Talán követelte doktor urtól az iratokat?

Ganermann hallgatott.

— Hallgatása is felelt; vegye az iratokat és adja át neki.

Ganermann megilletődve és meglepetve fölkel.

— Bárónó, óvnom kell saját nagylelkűségével szemben. Ne méltóztassék elsietni a dolgot. Ha talán most nincs is szüksége reá, hogy Starkenbachot kártérítésre kényszerítse, idővel még fölmerülhet a szükség.

Kis ideig gondolkozott, azután nyájas mosolylyal fölemelte fejét.

— Megfontoltam az ügyet, nem akarom felhasználni az iratokat. A jó Isten, ki eddig nem hagyott el, ezután is gondoskodni fog rólam. Ha nyilvánosságra jutna minden, kedves atyám emlékére is árny borulna. Hagyjuk tehát a mulat. Föltéve különben, hogy csekély áldozatot hoznék az iratok átadása által, ha ezáltal előgíthetném a békülést nejevel, gazdagon me jutalmazottnak érezném magamat.

— Nehány héttel ezelőtt talán nem lett volna erőm áldozatát visszautasítani, — viszonzá Ga.ermann tompa hangon, — akkor hittem, hogy még boldog lehetek. Ma azt mondom, ne áldozza fel jövőjét azért, hogy Adát visszavezesse hozzám. Ő jól érzi magát ott, a hol van, maradjon ott.

— Igy nem szabad beszélnie, — ellenkezett Mari. Most, miután meggyőződött Starkenbach ur álnok jelleméről, vétek volna nejét az ő házában hagyni; minden eszközt fel kellene használnia, hogy megszabadítsa őt apja befolyásától.

— Késő már, bárónó; nem lehet már segíteni.

— Dicsőbb a reménytelen küzdelem, mint a vereség harc nélkül. Még mindig lehet segíteni; ne veszítse bátorságát. Ne vesztelgesse az időt, siessen Dobrovinba ezekkel az iratokkal és vigye el feleségét, ha másképp nem lehetne, erővel. Ha sikerül őt megmentenie, a jó utra visszavezetnie, ugy engem sokszorosan fog boldogítani az a tudat, hogy csekély áldozat árán nagy jót értem el.

Ganermann belátta, hogy a bárókisasszony csak kötelességét kötötte szívére. Igen, küzdenie kellett, fáradhatatlanul neje megmentéséért! Szemei fellángoltak, az újraébredt remény nyilatkozott meg bennök, midőn Mari kezére hajolt, hogy ajkaihoz emelje.

— Isten áldja meg szavaiért! Ugy érzem, mintha boldogságunk megmentője volna. Ha ide hozom Adát...

Elhallgatott, mert kinyílt az ajtó és Heisterberg grófné állt a küszöbön.

(Folyt. köv.)

A Dreyfus-ügy tárgyalása.

Dreyfus a lapokban, csak úgy nagyjában itélve, több tért foglal el egy világrész történeténél. Az igazság méltán érdeklí a világot. Az igazságtalanság méltán kelt felháborodást. A világ érdeklődésének csakis az igazság az érdekalapja, éltetője. De hogy a számtalan kérdésből egyet

ragadjunk ki, vele foglalkozzunk, érte lelkesedjünk: oka szinte az igazság vagy az érdek nemzetekre, világra szóló elvi vagy gyakorlati jelentősége lehet.

Ebben a Dreyfus-ügyben a nagy elvi, a nagy gyakorlati jelentőséget hol és miben találjuk? A vádlott nyomatékalan egyén; a tény vagy cselekvény magában alárendelt jelentőségű. Akárhányszor kémkedtek, árulkodtak, ítélték tévesen, elhamarkodva, igazságtalanul. Mindez soha eléggé nem rosszalható, mindig sajnálandó, telhetőleg helyreigazítandó, és vajmi gyakran helyre nem igazítható. Mégsem fordult fel sem az állam, sem a világ. Ma nemcsak, hogy felháborodott, de közbeszólt, nem a hatalom, nem a nemzet, de a lapok által világszerte szított közvélemény. A lapokat pedig nyíltan, köztudomásszerűleg az internacionális izraelita és szabadkőműves szindikátus sugalmazta.

Ma már nem a vádlott, de az állam: a kormány, a bíróság, közszolgálat és honvédelem ül a vádlottak padján. A lapok ügyködnek, tanuskodnak és ítélnék. Nem a tények, a pártérdekek és szenvedélyek tanuskodnak. A jelszó: »az egyház és a hadsereg az ellenség.«

Szegény Dreyfus! nem a te ügyed: a pártok ügye ez; nem büntelen vagy büntös voltod: az internacionális győzelme forog szóban. (K. Sz.)

A Dreyfus ügy fejleményeiről vettük a következő távirati értesítést.

Schwarzkoppen és Panizzardii megidézése.

Rennes, szept. 5. A mai tárgyalás kezdete zárt volt, de nem tartott sokáig, mert Cernuszkynek csak kevés mondani valója volt.

A nyílt tárgyaláson azután Labori azt az indítványt tette, hogy a kormány diplomáciai uton kérje az illető kormányoktól a borderóban foglalt okmányok kiadását. Indítványozza azonkívül, hogy Schwarzkoppen és Panizzardii a törvényszék idézze meg. Erre Carriere kormánybiztos a következőket jegyzi meg:

Carriere: A mi Schwarzkoppen és Panizzardii megidézését illeti, az ellen nem fogok tiltakozni, de a felelősséget erre vonatkozólag a törvényszéknek engedem át.

Paleologue a kormány képviselője kijelenti, hogy teljesen érti a védelem érdekét ebben az ügyben, mert hisz az igazság érdeke forog szóban. Diplomáciai szempontból azonban veszélyt lát ebben az indítványban. Erről csak titkos tárgyaláson nyilatkozhatik. (Élénk mozgás.)

Jouast elnök: A hadi törvényszék később fog e kérdés fölött tanácskozni.

Most a következő tanut hallgatják ki.

Eszterházy és Sandher viszonya.

A következő tanu Bousset, a »Matin« szerkesztője.

Bousset ünnepélyesen kijelenti, hogy semmiképpen sem tartozik valamely szindikátushoz. És semmiképpen sem utazott Londonba a szindikátus megbízásából, hanem saját szabadakaratából. A nyilatkozatot, a mely a »Matinban« megjelent, Eszterházy szóról-szóra diktálta neki. Erősíti, hogy Eszterháznak angol lapok nagy összeget ajánlottak publicizációért, de hogy ő (t. i. Bousset) nem járt közbe e czélra. Eszterházy ismételve kijelentette, hogy teljes

bizalma van a tábornokokhoz és reméli, hogy azok nem fogják elejteni.

Jouast elnök kéri Carriere kormánybiztos, nincs-e valami megjegyezni valója.

Carriere: Jobbnak látom a hallgatást.

Labori (a tanuhoz): Mondta Eszterházy, hogy a borderót Sandher parancsára írta?

Tanu: Azt mondta, hogy nem parancsra, hanem Sandher sürgős óhajára, a melyet intim módon közölt vele, írta a borderót.

Carriere: A nemes Sandher ezredes nevében hangosan protestálok az ilyen nyomorult inszináció ellen. De itt meg kell jegyeznem, hogy e nyilatkozatomat semmiképpen sem intézem a védelem ellen. (Hosszantartó élénk mozgás.)

A tárgyalás folyik.

Páris, szept. 5. Labori védő sürgönyözött Vilmos német császárnak és Umberto olasz királynak, hogy engedjék meg Schwarzkoppen ezredes és Panizzardii attasé kihallgatását. Panizzardii az újságíróknak kijelentette, hogy meg fog a tárgyaláson jelenni. A bíróság diplomáciai uton mindkettőt megidézte.

Páris, szeptember 5. Minthogy a Dreyfus-pör vége felé közeledik, Galiffet hadügyminiszter elrendelte, hogy a katonai tanu a tárgyalás befejezése után azonnal hagyják el Rennest. A hadügyminiszter azonkívül Carriere kormánybiztos táviratilag utasította, hogy minden titkos ülésben való tárgyalást és tanu kihallgatást ellenezzon. Ezt a táviratot azonban Carriere kormánybiztos csak azután kapta meg, mikor a haditörvényszék már elhatározta, hogy Cernuschit holnap zárt ülésben hallgatja ki. Ennél fogva a holnapi zárt ülésen csak arra fognak szorítkozni, hogy Cernuschi megnevezze azt az idegen személyt, a kit a mai ülésen említett.

Páris, szeptember 5. A revizionista lapok behatóan foglalkoznak Cernuschi tanuval, akit elmezavarban szenvedőnek és bolondnak mondanak. Az antirevizionista lapok e tanu vallomásának nagy fontosságát hangsúlyozzák.

A »Matin« egy rennesi távirata azt mondja: Demange és Labori tegnap este Cernuschi vallomásának következményei felett tanácskoztak és idegen katonai atassékat szándékoznak megidéztetni. Arról van szó, hogy milyen formában idézzék meg őket.

A Figaró Panizzardii és Schwarzkoppen megidézését lehetségesnek tartja.

Rennes, szeptember 5. A haditörvényszék mai ülésén Labori arra való tekintettel, hogy Cernuschi tegnapi vallomásánál fogva a borderóban felsorolt okmányoknak a haditörvényszékkel való közlése alkalmas arra, hogy a vádlott ártatlanságát eklatáns módon bizonyítsa, azt a kérelmet adta elő, hogy a haditörvényszék szólítsa fel a kormányt, hogy az érdekelt hatalmasságoktól a borderóban felsorolt okmányokat kérje el.

A párisi összeesküvők.

Páris, szept. 5. A minisztertanács ma délután 4 órakor összeült. Az igazságügyminiszter előadása alapján Loubet elnök rendeletet írt alá, a mely a szenátust állami törvényszéknek nyilvánítja és mint ilyent, e hó 18-ra, hétfőre összehívja. A rendelet közvadász Bernárd-t, a párisi föllebbviteli törvényszék főügyészét, helyettesének pedig Fouraier-Herbeaux-t nevezi ki. A köztársasági főügyész jelentését, a mely a tárgyalás tárgyát megállá-

pitja, csak a nyilvános ülésen való felolvasása után fogják közzé tenni.

Páris, szept. 5. A főügyész abban a jelentésben, a melyet az állami törvényszék összehívása tárgyában az igazságügyminiszterhez intézett, azt mondja, hogy a vizsgálatot Dérouléde, Habert, Guérin, Dubuc és más személyek ellen indították meg. Ezek ellen vádat emel a főügyész összeesküvés miatt, az összeesküvés végrehajtására irányuló, részint végrehajtott, részint szándékolt cselekedetekkel kapcsolatosan, továbbá a merénylet miatt, a mely végrehajtott és megkísérelt cselekedetekben nyilvánult s a mely csakis a merénylet szerzőinek akaratától független, véletlen körülmények következtében hiúsult meg. A lázadás, a mely Guérin és társait terheli, ugy szintén az a gyilkossági kísérlet, a melyet megkísérelt, az összeesküvéssel és az összeesküvés kísérletével függ össze.

Avignon, szept. 5. A royalista bizottság elnökénél és tagjainál, továbbá a royalista ifjúságnál házmotózást végeztek, egy katolikus egyesületben pedig iratokat koboztak el.

Páris, szept. 5. Az »Eclair« azt hiszi, hogy az összeesküvés ügyben mintegy 30 ember van belekeveredve. A »Matin« közli 44 ember névsorát, akik az összeesküvésben részesek és megjegyzi, hogy az állami törvényszéknek f. hó 18-án tartandó első ülése tisztán formális lesz. Ezen az ülésen el fogják dönteni, hogy megengedhető-e, hogy az államügyésznek az üldözést indítványozó jelentését vizsgáló bizottsághoz utasítsák. Az »Echo de Paris« nem hiszi, hogy a nyilvános tárgyalás november vagy december előtt megtartható lesz.

Páris, szept. 5. Eubuk-et, az itteni antiszemita liga elnökét letartóztatták. (M. T. I.)

Páris, szept. 5. A royalisták tömegesen menekülnek ki Franciaországból, mert félnek, hogy forradalom fog kiüttni.

TAVIRATOK.

Szell Kálmán Bécsben.

Bécs, szept. 5. (Saját tud. távirata.) Szell Kálmán miniszterelnököt a király ma másfél óra hosszat kihallgatáson fogadta, melyen a miniszterelnök jelentést tett a királynak nemcsak a folyó ügyekről, hanem a helyzetről is. A kihallgatás eredményéről semmi bizonyos nincs.

Sima választói joga.

Budapest, szept. 5. (Saj. tud. táv.) Sima Ferenczet a jövő évi választók névjegyzékéből hivatalosan kitörölték. A törlés egy kuriai döntés alapján történt, mely szerint választó nem lehet az, a ki ellen csőd van elrendelve.

Botrány a turfon.

Budapest, szept. 5. (Saj. tud. táv.) A mai alagi turfon hatalmas botrányt provokált Kreutzbruck főhadnagy az ismert sportman, mely még nagy mozgalom gyupontja lehet. Az esetnek az előzménye az, hogy a vasárnapi alagi versenyen az utolsó futamban erősen favorizálták Mon plaisirt, melyet Kreutzbruck Zdenkó főhadnagy lovagolt s mely a

látra-lomniczi versenyeken is több díjat nyert. A ló azonban lemaradt s helyette Bokros jött föl elsőnek. A *Pesti Hírlap* ezt úgy tüntette föl, mintha Kreutzbruck főhadnagy szándékosan tartotta volna a favoritot vissza, hogy a közönség vesztessen.

A mai versenyen fölkereste Kreutzbruck főhadnagy a *Pesti Hírlap* tudósítóját s így szólott hozzá németül:

— Ön írta a *Pesti Hírlap* hétfői számának sport rovatában a rólam szóló cikket?

— Igen én — felelte a tudósító.

— Nem volt ön részeg?

— Nem.

Erre a főhadnagy pofonvágta a tudósítót, aki erre provokálással felelt.

Risztics halála.

Belgrád, szept. 5. Abból az okból, hogy Risztics volt régens tegnap meghalt, a Milán király ellen elkövetett merénylettel kapcsolatban álló pör tárgyalására márátküzdött megkezdését péntekre, f. hó 8-ára halasztották. Georgievics miniszterelnök ma reggel Nisből ide érkezett.

Minden körben rokonszenves részvét nyilvánul Risztics családja iránt. A temetést, amelyen az udvar és a kormány képviselői is részt fognak venni, államköltségen rendezik. (M. T. I.)

Személyi hír.

Bécs, szept. 5. Abbasz basa khedive tegnap este Karlsbadból ide érkezett. (M. T. I.)

A német hadgyakorlatok.

Strassburg, szept. 5. A császári kastélyban ma este diszebed volt, amelyben az itt lévő fejedelmi személyek, a tábornokok, az idegen katonatisztek és más előkelőségek vettek részt. Vilmos császár ez alkalommal felköszöntötte a 15. hadtestet, dicsőreleg emlékezett meg néhai Falkenstein parancsnokról és azt a kívánságot fejezte ki, hogy a hadtest mindig ilyen derekasan foglalkozzék kiképzésével béke idején, hogy mindenkor megfelelhessen nagy feladatának. (M. T. I.)

Transzvál.

Páris, szept. 5. A Havas-ügynökség jelenti Pretóriából: Azt hiszik, hogy Transzvál kedvezően fogadta Chamberlain-nak azt a javaslatát, hogy Krüger és Milner újból értekezzenek a fennálló viszonyok végleges rendezésének előmozdítása céljából.

Pretória, szept. 5. Az államügyész határozottan kijelentette, hogy alaptalanok a külföldieknek küszöbön álló letartóztatásáról szóló nyugtalanító híresztelések, melyek következtében tömegesen vándoroltak ki Johannesburgból. Ő nem adott ki elfogatási parancsot sem Moneyenny, sem pedig más külföldiek ellen. Pakermann letartóztatását alárendelt tisztviselők az államügyész beleegyezése nélkül rendelték el.

Harcok Afganisztánban.

London, szept. 5. A Reuter-ügynökség jelenti Bombayból: A Lahorei Civil and

Militar Gazette jelenti: Az orosz-afgán határon heves ütközet folyt Mahommed Ismail khán sirdar, Isza khán fia és az afgán csapatok között, a melyeknek Mahommed khán ezredes volt a vezérük. Az emir csapatai súlyos veszteséget szenvedtek, de később segítséget kaptak és megfutamították Ismail khánt. Ismailt orosz területre menekült. (M. T. I.)

Felmentett spanyol tengerésztisztek.

Madrid, szept. 5. A haditörvényszék Parade-t, Cervera második hajórajának volt parancsnokát és Diaz Morere-t, a ki Santiago de Cuba előtt a »Cristobal Colon« parancsnoka volt, felmentette. (M. T. I.)

Khina.

London, szept. 5. A Reuter-ügynökségnek jelenti Pekingből: A cunglijámen Csekiang tartomány Ninghai kerületében bányá-koncessziókat ajánlott fel az olaszoknak, de más jogokat nem hajlandó nekik adni. Az olaszok azonban ezzel nem akarják beérni. A tárgyalások különben tovább folynak. (M. T. I.)

KÖZGAZDASÁG.

A vetések állása és a mezőgazdasági állapot. A földművelésügyi miniszterhez a gazdasági tudósítótól beérkezett jelentések szerint augusztus hó utolsó harmadában az időjárás az ország nagyobb részében száraz és meleg volt. Jelentékenyebb esőzés csak az ország délkeleti és északnyugati hegyvidékén volt, a hol ismételtlen hideg éjjelek, dér és a magasabb bércei régióban havazások is jelentkeztek. A hideg éjjelek és dér több helyen kárt okoztak a kerti veteményekben. Az ország száraz időjárta vidékén a gabonaneműek csépelését nagyobbára bevégezték, általában e munka már vége felé tart. A talajmívelő munkák a talaj állapotához képest, kisebb-nagyobb sikerrel tovább folytak. A befejezett repcevetések hiányosan keltek. A kukorica-vetések állása a száraz időjárás folytán tovább hanyatlott. Helyenkint a kukorica elszáradt vagy kényszerérésű, magképződése is hiányos és az Alföld nagy részén, valamint a Dunántul a moly károsítja. Középtermésre mutató kilátás mellett aránylag legjobban áll a Tisza—Maros szögén, az erdélyi vármegyékben és a Duna balpartja vidékén, egyebütt a termés csak közepén alólinak ígérkezik. **Hüvelyesek és kerti vetemények.** A hüvelyesek betakarítását részint már bevégezték, részint most végzik közepes, helyenkint gyöngye eredménnyel. A kerti vetemények csak ott állnak jól, a hol esőt kaptak. **Köles és tatárka.** A kölest learatták és csak ott adott kielégítő termést, a hol elég korán vetették, átlag gyengén fizet. A tatárkát is aratják, helyenkint azonban még virágzik; jó magot ad. **Lent és kendert** kinyűtték, az eredmény általában kielégítő. Az áztatási és kikészítési munkák folyamatban vannak. A **dohány** törése és további munkálata folyamatban van. Több helyütt a melegtől és délen a férgectől szenvedett. Kielégítő minőség mellett közepes eredményt ad. A **czukor- és takarmányrépa** a szárazságtól fejlődésében megállott és leveleit kezdi veszteni. A termés-kilátás gyengülő, de nagyobbára még kielégítő. A **burgonya** különböző állású, az eső járta vidékeken rothad, a hol pedig huzamosan száraz volt az időjárás, fonnyad és peronosporától szenved. Általában szedik, termése közepes. **Mesterséges takarmányok.** A herefélék har-

madik kaszálását helyenkint kielégítő eredménnyel betakarították, negyedik vágáshoz a sarjadás gyengén indul. A magherét vágni kezdik, terméskilátása kevésbé biztató. **Rét és legelő** csak az esőjárta hegyi vidékeken bir jó fűnövéssel. A réti sarjut az északi részeken most takarítják be. A **szőlőtermés** kilátásait a száraz időjárás, peronospora, lisztharmat és rovarok gyengítik. A fűrtök érlelődnek, a szemek jó kifejlődéséhez eső kívánatos. A termés mindazonáltal még kielégítőnek ígérkezik. A **gyümölcs** szedését többfelé megkezdették, az eredmény gyenge. Aránylag a dió, szilva és alma termése a legjobb, legnagyobb.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Ertéktőzsde.

Budapest, szeptember 5.

Az irányzat szilárd.

Osztrák hitel	— — — — —	829.—
Magyar hitel	— — — — —	469.—
Allamvasut	— — — — —	763.—
Rimamurányi	— — — — —	544.—
Magyar jelzálog	— — — — —	244.50
Salgótarjáni	— — — — —	331.—
Wagon-kölcsön	— — — — —	623.—
Villamosvasut	— — — — —	225.—
Magyar leszámítoló	— — — — —	353.25
Iparbank	— — — — —	104.25
Budapest közuti	— — — — —	404.50
Kereskedelmi	— — — — —	101.50
Délivasut	— — — — —	65.08

Bécs, szeptember 5.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	— — — — —	877.70
Magyar hitel	— — — — —	889.—
Allamvasut	— — — — —	848.1/2

Határidők.

Budapest, szeptember 5.

Készáru buzában az irányzat szilárd volt, és 15,000. mm. forgalom mellett az árak — krral magasabban jegyeztettek.

Buza októberre	— — — — —	8.45
Buza áprilisra	— — — — —	8.75
Tengeri szept.	— — — — —	4.84
Új tengeri	— — — — —	5.14
Közs okt.	— — — — —	6.63
Zab okt.	— — — — —	5.20
Káposzta, repce, aug.	— — — — —	11.80

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. szeptember 5-én

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	118.—
Magyar koronajárdék	— — — — —	95.30
Magyar vasuti kölesön aranyban 4,0%	— — — — —	120.25
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2,0%	— — — — —	100.50
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — —	33.50
Italmérsi jog megváltási kötvény	— — — — —	99.75
Horváth-szlavón földtehermentési kötvény	— — — — —	96.—
Magyar nyereség-sorsjegy-kölesön	— — — — —	162.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölesön	— — — — —	140.—
Osztrák járdék papirban	— — — — —	100.—
Osztrák járdék ezüstben	— — — — —	100.—
Osztrák járdék aranyban	— — — — —	118.—
sztrák korona járdék	— — — — —	100.10
Osztrák államsorsjegyek	— — — — —	137.—
Osztrák magyar bankrészevény	— — — — —	9.04
Magyar hitelbankrészevény	— — — — —	389.50
Osztrák hitelintézeti részevény	— — — — —	377.30
Párisi vista	— — — — —	348.75
20 frankos arany (Napoleon'or)	— — — — —	9.56
Németbirodalmi márka	— — — — —	58.90
London vista	— — — — —	120.60
20 márkás arany	— — — — —	11.78

SZERKESZTOI POSTA.

H. Gy. Helyben. A kértézt iskolában a beiratások e hó 7-éig tartanak.

NAGYVARADI SZINKÖR.

Evadberlet 125. szám.
(Páratlan sz.)

Kisberlet 125. szám.
(Páratlan sz.)

Ma szerdán, szeptember hó 6-án,
a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:
ez idényben utolszor:

Utazás egy apa körül.

Operette 5 képből. Irták: Cottens és Gavault. Fordították Fái J. Béla és Makai Emil.

SZEMÉLYEK:

Burnette	— — — —	Török Károly.
Plumetné	— — — —	K. Arpási Kata.
Francine, leánya	— — — —	Székely Irén.
Diána, énekesnő	— — — —	Komlósi Emma.
Gontran de Présalé	— — — —	Mányai Zs.
Adhemár	— — — —	Kassai K.
Robert de Boifleuri vicomte bob	— — — —	Nyárai Antal.
Mongrapin	— — — —	Vendrei F.
Troupardin, nyug. százados	— — — —	Vágó Béla.
Czigneboeuf, gyógyszerész	— — — —	Várad Miklós.
Eulália, felesége	— — — —	Váradiné
Gusztávné, volt rózsaleány	— — — —	Miklósi Margit.
Községi bizalmi férfi	— — — —	Fehér József.
Gólya	— — — —	Leövey Leo.
Virág	— — — —	Heltai N.
Csima	— — — —	Iványi A.
Kajla	— — — —	Szabó D.
Bycziklistanó	— — — —	Korányi Frida.

Helyárak: Alsó páholy 4 forint, felső páholy 3 forint. Támlásszék I—VIII. sorig 1 forint. IX—XI sorig 80 krajczár. Zártzék I, II. és III. sor 60 krajczár. Első emelet. I. sor 50 krajczár, második sortól 40 krajczár. földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a földszinten 30 krajczár. Közép karzat 80 krajczár. Oldal karzat 20 krajczár.

Egy szinlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Holnap csütörtökön, szeptember hó 7-én

A királyné apródja.

Vigjáték 1 felvonásban. Irták: Heltai J. és Makai E.

Itt először:

MEGTORLÁS.

Dráma 1 felvonásban.

ROBINSONOK.

Vigjáték 1 felvonásban.

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Székelyhidon Brem Jánosné

régi, jó hírű, hatóságilag engedélyezett 6 osztályu

magán tan- és nevelő-intézetében

a beiratások szeptember 1-én megkezdődtek.

Ezen intézetben a törvény által előírt tantárgyakon kívül még a *német, francia nyelvekből*, valamint a *kézimunka minden neméből* és a *zongora és műzeneiből* is alapos oktatást nyernek a növendékek. *A vallásos nevelésre kiváló gond fordítvaatik.* Ugyanítt 2 két leányka teljes ellátásra felvétetik. Az intézetbe való felvétellel vonatkozó megkeresések *Brem Jánosné* urnához intézendők *Székelyhidra.*

(231.) 1—1

Fényképészeti műterem áthelyezés!

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy

fényképészeti műtermemet

a főutcai Karaguly-házból

a régi reáliskola épületébe

(a Szent László templommal szemben)

helyeztem át, hol műtermemet a legkényesebb igényeknek is megfelelően egészen ujonnan rendeztem be s azon kellemes helyzetben vagyok, hogy **chromo, aquarell, platinotípió** képeket vizittól egész életnagyságig művészi kivitelben állithatok elő.

Kocsival a műterem bejáratáig hajtható.

A n. é. közönség kegyes pártfogásáért esdve, maradtam alázatos szolgálja:

LOJANEK JÁNOS

fényképész.

113. 7—10

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1899. évi május 1-től.

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Beiiényes—Nagyvárad				Nagyvárad—Gyoma				Gyoma—Nagyvárad.							
		V. v.		Sz. v.				Sz. v.		Th. v. sz. sz.				V. v.		Sz. v.			
Nagyvárad ind.	3	50	2	40	Vaskóh ind.	4	30	2	—	Nagyvárad ind.	5	50	2	37	Gyoma ind.	3	40	2	00
V.-Veleceze >	4	05	2	51	Lurka-Rézbánya >	4	42	2	43	Ósi >	6	09	2	51	Déva-Ványa >	4	37	3	03
Félix-Fürdő >	4	32	3	13	Szudries >	5	09	3	12	Uj-Palota >	6	24	3	05	Körös-Ladány >	5	13	4	12
Kardó >	4	50	3	27	Belényes >	5	37	3	52	Gyires >	6	41	3	17	Szeghalom >	5	40	4	23
Magyar-Gyepes >	5	50	4	17	Sonkolyos >	5	58	4	15	Körösszeg >	7	02	3	36	Vésztő >	6	12	5	02
Tasádfő >	6	07	4	31	Belényes-Ujlak >	6	10	4	27	Szakál >	7	39	4	05	Köt >	6	38	6	95
Drág-Cséke >	6	30	4	45	Borz >	6	19	4	37	Nagy-tóti >	7	55	4	21	Iráz >	6	52	6	26
Magyar-Cséke >	6	50	4	58	Sólyom >	6	35	4	58	Komádi >	8	25	4	32	Komádi >	7	10	7	59
Dusesd >	7	05	5	12	Gyanta >	6	56	5	19	Iráz >	8	42	4	49	Nagy-tóti >	7	22	7	15
Sombatság-Rogoz >	7	46	5	47	Hollód >	7	10	5	34	Köt >	9	19	5	14	Szakál >	7	48	7	42
Hollód >	7	58	5	58	Szombatság-Rogoz >	7	31	6	03	Vésztő >	9	44	5	13	Körösszeg >	8	11	8	19
Gyanta >	8	12	6	11	Dusesd >	7	55	6	34	Szeghalom >	10	34	6	13	Gyires >	8	33	8	33
Sólyom >	8	38	6	36	Magyar-Cséke >	8	07	6	49	Körös-Ladány >	11	—	6	31	Uj-Palota >	8	47	8	56
Borz >	8	53	6	50	Drág-Cséke >	8	26	7	17	Déva-Ványa >	12	03	7	21	Ósi >	9	03	9	19
Belényes-Ujlak >	9	05	7	01	Tasádfő >	8	40	7	33	Gyoma érk.	12	45	8	06	Nagyvárad érk.	9	20	9	34
Sonkolyos >	9	18	7	13	Magyar-Gyepes >	8	54	7	50	Nagyvárad—Érmihályfalva				Érmihályfalva—Nagyvárad.					
Belényes >	10	04	7	47	Kardó >	9	27	8	31	Nagyvárad ind.	6	50	5	43	Érmihályfalva ind.	5	05	5	24
Szudries >	10	27	8	09	Félix-Fürdő >	9	40	8	45	B.-Püspöki >	7	17	5	59	Érselind >	6	14	6	43
Lunka-Rézbánya >	10	56	8	34	V.-Veleceze >	10	01	9	09	Paptamási >	8	13	6	48	Nagykágya >	6	27	7	03
Vaskóh érk.	11	12	8	49	Nagyvárad érk.	10	11	9	19	Gyapoly >	8	29	7	03	B.-Diószeg >	6	42	7	23
Székelyhid—Margitta				Margitta—Székelyhid															
		V. v.		V. v.				V. v.		V. v.				V. v.		V. v.			
Székelyhid ind.	9	50	7	55	Margitta ind.	4	35	4	45	Nagyvárad ind.	6	50	5	43	Érmihályfalva ind.	5	05	5	24
Apátkeresztur >	10	46	8	41	Monos-Petri >	4	46	4	56	B.-Püspöki >	7	17	5	59	Érselind >	6	14	6	43
V.-Ábrány >	11	03	8	55	V.-Ábrány >	4	57	5	08	Bihar >	7	44	6	22	Székelyhid >	6	14	6	43
Monos-Petri >	11	16	9	06	Apátkeresztur >	5	13	5	26	Nagykágya >	8	13	6	48	Nagykágya >	6	27	7	03
Margitta érk.	11	28	9	16	Székelyhid ér. reg.	5	54	6	07	Gyapoly >	8	29	7	03	B.-Diószeg >	6	42	7	23
		V. v.		V. v.				V. v.		V. v.				V. v.		V. v.			
Székelyhid ind.	9	50	7	55	Margitta ind.	4	35	4	45	Nagyvárad ind.	6	50	5	43	Érmihályfalva ind.	5	05	5	24
Apátkeresztur >	10	46	8	41	Monos-Petri >	4	46	4	56	B.-Püspöki >	7	17	5	59	Érselind >	6	14	6	43
V.-Ábrány >	11	03	8	55	V.-Ábrány >	4	57	5	08	Paptamási >	8	13	6	48	Nagykágya >	6	27	7	03
Monos-Petri >	11	16	9	06	Apátkeresztur >	5	13	5	26	Gyapoly >	8	29	7	03	B.-Diószeg >	6	42	7	23
Margitta érk.	11	28	9	16	Székelyhid ér. reg.	5	54	6	07	B.-Diószeg >	8	52	7	24	Gyapoly >	6	59	7	28
		V. v.		V. v.				V. v.		V. v.				V. v.		V. v.			
Székelyhid ind.	9	50	7	55	Margitta ind.	4	35	4	45	Nagyvárad ind.	6	50	5	43	Érmihályfalva ind.	5	05	5	24
Apátkeresztur >	10	46	8	41	Monos-Petri >	4	46	4	56	B.-Püspöki >	7	17	5	59	Érselind >	6	14	6	43
V.-Ábrány >	11	03	8	55	V.-Ábrány >	4	57	5	08	Paptamási >	8	13	6	48	Nagykágya >	6	27	7	03
Monos-Petri >	11	16	9	06	Apátkeresztur >	5	13	5	26	Gyapoly >	8	29	7	03	B.-Diószeg >	6	42	7	23
Margitta érk.	11	28	9	16	Székelyhid ér. reg.	5	54	6	07	B.-Diószeg >	8	52	7	24	Gyapoly >	6	59	7	28
		V. v.		V. v.				V. v.		V. v.				V. v.		V. v.			
Székelyhid ind.	9	50	7	55	Margitta ind.	4	35	4	45	Nagyvárad ind.	6	50	5	43	Érmihályfalva ind.	5	05	5	24
Apátkeresztur >	10	46	8	41	Monos-Petri >	4	46	4	56	B.-Püspöki >	7	17	5	59	Érselind >	6	14	6	43
V.-Ábrány >	11	03	8	55	V.-Ábrány >	4	57	5	08	Paptamási >	8	13	6	48	Nagykágya >	6	27	7	03
Monos-Petri >	11	16	9	06	Apátkeresztur >	5	13	5	26	Gyapoly >	8	29	7	03	B.-Diószeg >	6	42	7	23
Margitta érk.	11	28	9	16	Székelyhid ér. reg.	5	54	6	07	B.-Diószeg >	8	52	7	24	Gyapoly >	6	59	7	28

Nyomatott laptulajdonos: Szent-László-nyomda részvénytársaság nyomdájában Nagyváradon.